

Úgy keríti be a várost és téged,
Mint az elmúlt és a jövő évek.
A varjak, nagy sötéten, visszatérnek.

Mostanában egy költőt olvasol,
Az évszak nála is ködbe csomagol
Mindent. Előkerül egy Panadol:

Fejfájásra, mely egész napodra kihat.
Korán kelsz mostanában. Hajnali hat.
Ilyenkor még csípősebb a levegő.

Fázol. Összébb húzod télikabátodat.
Aztán csak hagyod, hogy vigyen a vonat,
A sosem menetrend szerint közlekedő.

Hová? Magadtól és Pesttől mind távolabb.
Ám ha van vigasztaló – majd lesz vigasz;
Mely *felsugárzik, mint föld alatti nap.*

– Ebben hiszel? Igazán? – Igen, ebben. –
Felelsz saját kérdésedre, míg szemben
A köd szürke szárnya lustán meglebben.

Raymond Carver

BICIKLIK, BICEPSZEK, CIGARETTÁK

Kroó András fordítása

Evan Hamilton két napja hagyta abba a dohányzást, és úgy érezte, hogy azóta akármit mond vagy csinál, az a cigarettáról szól. A konyhai lámpa alatt vizsgálta a kezét. A büttykeit, az ujjait szimatolta.

– Érzem a szagát – mondta.

– Tudom, olyan, mintha izzadnál magadból – mondta Ann Hamilton. – Három nappal azután, hogy abba hagytam, éreztem magamon a szagát. Még akkor is, amikor a kádból keltem ki. Undorító volt. – Tányérokot rakott az asztalra a vacsorához. – Annyira sajnálom, drágám. Tudom, hogy min mész keresztül. De ha ez vigasztal, mindig a második nap a legnehezebb. Persze a harmadik is nehéz, de onnan kezdve boldogulsz, túl vagy a nehezen. El sem tudom mondani, mennyire örülök, hogy komolyan gondolod. – A karjára tette a kezét. – Ha szólsz Rogernek, ehettünk.”

Hamilton kinyitotta a bejárati ajtót. Már sötét volt. Az idő november elején járt, a napok rövidek és hűvösek voltak. A felhajtón, egy kicsi, jól felszerelt biciklin egy idősebb fiú ült, akit még sohasem látott. A fiú előrecsúszott a nyeregéből, cipője hegyével érintette a követet, úgy tartotta magát egyensúlyban.

– Mr. Hamilton? – kérdezte.

– Én vagyok – mondta Hamilton. – Mi történt? Rogerrel történt valami?

– Roger nálunk van, az anyámmal beszél, és Kip is ott van, meg az a fiú, Gary Berman. A bátyám biciklijéről van szó. Azt hiszem – mondta a fiú a biciklikormány fogóját csavargatva. – De az anyám azt mondta, jöjjenek át. Roger valamelyik szülőjéért.

– Neki nem esett baja? – kérdezte Hamilton. – Máris jövök veled.

Bement a házba, és cipőt húzott.

– Megtaláltad? – kérdezte Ann Hamilton.

– Valami zúrbe keveredett – felelte Hamilton. – Egy bicikli miatt. Egy fiú van kinn, a nevét nem értettem. Azt akarja, valamelyikünk menjen vele vissza hozzánk.

– Neki nem esett baja? – kérdezte Ann Hamilton, és levette a kötegyét.

– Biztos, hogy nem. – Hamilton ránézett, és megrázta a fejét. – Az egész úgy hangzik, mint valami gyerekes veszekedés, amibe a fiú anyja beleártotta magát.

– Akarod, hogy én menjek? – kérdezte Ann Hamilton.

Egy pillanatra elgondolkozott. – Igen, szeretném, ha te mennél, de én megyek. Tartsd melegen a vacsorát, amíg vissza nem jövünk. Nem tart sokáig.

– Nem szeretem, ha sötétedés után kint mászkál – mondta Ann Hamilton. – Nem szeretem.

A fiú a biciklijén ült, és most a kéziféket babrálta.

– Messze van? – kérdezte Hamilton, ahogy megindultak a járdán.

– Az Arbuckle Court után – válaszolta a fiú, és amikor Hamilton ránézett, hozzátette.

– Nem messze, kábé két háztömb innen.

– És mi a probléma? – kérdezte Hamilton.

– Nem tudom pontosan. Nem értettem mindent. Állítólag ő, Kip meg ez a Gary Berman használták az öcsém biciklijét, amíg nyaralni voltunk, és azt hiszem, tönkretették. Szándékosan. De én nem tudom. Viszont erről beszélnek. Az öcsém nem találja a biciklijét, és az Kipnél meg Rogernél volt utoljára. Az anyukám azt próbálja meg kideríteni, hol a bicikli.

– Kipet ismerem – mondta Hamilton. – Ki a másik fiú?

– Gary Berman. Azt hiszem, új fiú a környéken. Az apukája jön, amint hazaér.

Befordultak a sarkon. A fiú belehúzott, és néhány lépéssel előtte maradt. Hamilton egy gyümölcsöst látott, aztán egy másik sarkon befordultak egy zsákutcába. Ennek az utcának a létezéséről sem tudott, és biztos volt benne, hogy nem ismerne meg senkit, aki itt lakik. Nézte az ismeretlen házakat, és csodálkozott, mekkora a fia személyes mozgásteret.

A fiú rákanyarodott egy kocsifeljáróra, leszállt, és a biciklijét nekitámasztotta a háznak. Amikor a fiú kinyitotta a bejárati ajtót, Hamilton követte a nappalin keresztül a konyhába, ahol megpillantotta a fiát, aki Kip Hollisterrel és egy másik fiúval az asztalnál ült. Hamilton alaposan végigmérte Rogert, aztán az asztalfőn ülő vaskos, sötét hajjú asszonyhoz fordult az asztal másik végén.

– Maga Roger apja? – kérdezte az asszony.

– Igen, a nevem Evan Hamilton. Jó estét.

– Mrs. Miller vagyok, Gilbert anyja – mondta. – Sajnálom, hogy ide kértem, de van egy problémánk.

Hamilton leült egy székbe az asszonnyal szemben, és körülnézett. Hamilton feltételezte, hogy annak a kilenc-tíz év körüli fiúnak veszett el a biciklijé, aki az asszony mellett ült. Egy másik, tizennégy éves forma fiú az edényszárítón ült, a lábával harangozott, és egy harmadik fiút figyelt, aki telefonált. A telefonáló szégyenlősen vigyorgott valamin, amit a kagylóba mondtak neki, aztán odament a mosogatóhoz a cigarettájával. Hamilton hallotta a cigaretta parazsának sercegését egy pohár vízben. A fiú, aki idevezette, nekitámaszkodott a frizsidernek, és összefonta a karját.

– Elérted Kip szüleit? – kérdezte az asszony a fiútól.

– A húga azt mondta, elmentek vásárolni. Elmentem Gary Bermanékhez, és az ő apja itt lesz néhány perc múlva. Meghagytam a címet.

– Mr. Hamilton – mondta az asszony. – Elmondom önnek, mi történt. Múlt hónapban nyaralni voltunk, és Kip kölcsön akarta kérni Gilbert biciklijét, hogy Roger vele mehessen széthordani a szórólapokat. Azt hiszem, Rogernek defektes lett a gumija vagy valami ilyesmi. Nos, mint kiderült...

– Gary fojtogatott engem, Papa – mondta Roger.

– Hogy mit? – kérdezte Hamilton, és alaposan végigmérte a fiát.

– Fojtogatott. Itt van a nyoma. – A fia lehúzta a pólójának a gallérját, hogy megmutassa a nyakát.

– Kint voltak a garázsban – folytatta az asszony. – Nem tudom, mit csináltak addig, amíg Curt, a legidősebb fiam ki nem ment értük.

– Ó kezdte! – mondta Gary Berman Hamiltonnak. – Kis görcsnek nevezett. – Gary Berman a bejárati ajtó felé pislogott.

– A bringám, azt hiszem, hatvan dollárba került, fiúk – mondta az a fiú, akit Gilbertnek hívtak. – Szépen kifizetitek.

– Te maradj ki ebből, Gilbert! – mondta az asszony.

Hamilton mély lélegzetet vett. – Folytassa – mondta.

– Mint kiderült, Kip és Roger használták Gilbert biciklijét, hogy kézbesítsék Kip szórólapjait, és aztán ők ketten meg Gary, azt mondják, felváltva gurultatták.

– Hogy érti azt, hogy gurultatták? – kérdezte Hamilton.

– Gurultatták – válaszolta az asszony. – Meglökték, és leküldték az úton, aztán hagyják, hogy feldőljön. Aztán, most figyeljen, épp néhány perccel ezelőtt vallották be, Kip és Roger odavitték az iskolához, és nekivágták egy kapufának.

– Roger, ez igaz? – kérdezte Hamilton, és újból a fiára nézett.

– Részben, Apu – mondta Roger, és lenézett az ujjaira, amelyeket az asztal fölött dörzsölgetett. – De csak egyszer gurultattuk. Kip, Gary és aztán én.

– Az egy is túl sok – mondta Hamilton. – Az egy is sokkal több, mint elég, Roger. Meg vagyok lepve, és csalódtam benned. És benned is, Kip – mondta Hamilton.

– De igazság szerint – mondta az asszony – valaki itt vagy füllent ma este, vagy nem mond el mindent, amit tud, mert a bicikli még mindig nincs meg.

A nagyobb fiú a konyhában felnevetett, és ugratni kezdte azt a fiút, aki még mindig telefonált.

– Nem tudjuk, hol van a bicikli, Mrs. Miller – mondta a Kip nevű fiú. – Már megmondtuk önnek. Utoljára akkor láttuk, amikor én és Roger az iskola után elhoztuk hozzánk. Úgy értem, ez volt az utolsó előtti alkalom. A legutolsó az volt, amikor másnap reggel visszahoztam ide, és a ház mögé állítottam. – Megrázta a fejét. – Nem tudjuk, hogy hol van – mondta a fiú.

– Hatvan dollár – mondta Gilbert a Kip nevű fiúnak. – Heti öt dollárjával is fizethettek nekem.

– Gilbert, figyelmeztetek, most *őket* hallgatjuk – folytatta az asszony rosszalló tekintettel –, szerintük *innen* tűnt el, a ház mögül. De hogyan higgyünk nekik, ha egész este nem voltak őszinték?

– Elmondtuk az igazat – mondta Roger. – Mindent.

Gilbert hátradőlt a székében, és a fejét hitetlenkedve ingatta Roger felé.

Ekkor megszólalt a bejárati csengő, az idősebb fiú leugrott az edényszárítóról, és be ment a nappaliba.

Egy szögletes vállú, sörtehajú ember lépett a konyhába szó nélkül, a sűrke szemével szúrósan nézett. Egyetlen pillantást vetett az asszonyra, aztán megállt Gary Berman széke mögött.

– Ön bizonyára Mr. Berman – mondta az asszony. – Örülök, hogy megismerhetem. Én Gilbert mamája vagyok, ez itt Mr. Hamilton, Roger papája.

A férfi Hamilton felé biccentett, de nem nyújtott kezét.

– Miről van szó? – kérdezte Berman a fiát.

A fiú az asztalnál azonnal beszélni kezdett.

– Nyugi! – mondta Berman. – Garyhez szóltam. Te is sorra kerülsz.

A fiú megkezdte beszámolóját az esetről. Az apja le nem vette róla a tekintetét, csak időnként szűkülte össze a szeme, amikor a másik két fiút vizslatta.

Amikor Gary Berman befejezte, az asszony azt mondta:

– Végére akarok járni az ügynek. Nem vádolok senkit, Mr. Hamilton, Mr. Berman, épp csak a végére akarok járni. – Állhatatosan Rogerre és Kipre függesztette a tekintetét, akik hitetlenül ingatták a fejüket Gary Berman felé.

– Ez nem igaz, Gary – mondta Roger.

– Apu, beszélhetek veled négy szemközt? – kérdezte Gary Berman.

– Menjünk! – mondta a férfi, és átmentek a nappaliba.

Hamilton figyelte, ahogy kimennek. Volt egy olyan érzése, hogy nem volna szabad hagyni ezt a titkolózást. A tenyere megnedvesedett, és ingzsebébe nyúlt cigarettáért. Aztán vett egy mély lélegzetet, és kézfejét az orrához vonva azt kérdezte: – Roger, tudsz még valamit erről a dolgról, mást, mint amit már elmondtál? Tudod, hol van Gilbert biciklije?

– Nem – mondta a fiú –, esküszöm, hogy nem.

– Mikor láttad utoljára a biciklit? – kérdezte Hamilton.

– Mikor az iskolából hazahoztuk és ott hagytuk Kipéknél.

– Kip – kérdezte Hamilton –, tudod, hogy hol van most Gilbert biciklije?

– Esküszöm, hogy én sem tudom! – felelte a fiú. – Másnap reggel, hogy az iskolában volt, hazahoztam, és leállítottam a garázs mögött.

– Úgy emlékszem, azt mondtad, hogy a ház mögött hagytad – csapott le rá az asszony.

– Úgy értem, a ház mögött! Így értettem – felelte a fiú.

– Nem jöttél vissza egy másik nap, hogy biciklizz egyet? – kérdezte, és előrehajolt.

– Nem – felelte Kip.

– Biztos, Kip? – kérdezte az asszony.

– Nem bicikliztem! És nem tudom, hogy hol van! – kiabálta a gyerek.

Az asszony megvonta a vállát, aztán visszaejtette.

– Ki tudja, hogy kinek vagy minek higgyek? – mondta Hamiltonnak. – Csak annyit tudok, hogy Gilbertnek nincs meg a biciklije.

Gary Berman és az apja visszatértek a konyhába.

– Roger ötlete volt, hogy gurultassuk – mondta Gary Berman.

– A tiéd volt! – pattant fel Roger a székéből. – Te akartad, aztán te akartad kivinni a gyümölcsösbe, hogy kibelezd!

– Te fogd be a szád! – mondta Berman Rogernek. – Majd akkor beszélhetsz, ha kérdeznek, addig nem. Gatyába rázom én ezt, még hogy késő este ide rángatnak egy rakás huligán miatt! Ha bármelyikötök tudja – meredt Berman először Kipre, aztán Rogerre –, hol van ennek a kölyöknek a biciklije, azt ajánlom, kezdjen el dumálni!

– Azt hiszem, elveti a sulykot – mondta Hamilton.

– Micsoda? – kérdezte Berman, és elsötétült a szeme. – Én meg azt, hogy törődjön a maga dolgával!

– Gyerünk, Roger! – mondta Hamilton, és felállt. – Kip, gyere te is, vagy maradj! – Az asszonyhoz fordult. – Nem tudom, mi mást tehetünk ma este. Még beszélni akarok a dologról Rogerrel, de ha kártérítésre kerül sor, mivel Roger segített tönkretenni a biciklit, úgy gondolom, kifizeti az egyharmadát, ha úgy alakul.

– Nem tudom, mit mondjak – mondta az asszony, miközben követte Hamiltont a nappalin keresztül. – Beszélek majd Gilbert apjával, most nincs itthon, elutazott. Majd meglátjuk. Talán úgy lesz, ahogy mondta, de előbb beszélek az apjával.

Hamilton félreállt, hogy a fiúk kimehessenek előtte a verandára, és a háta mögül hallotta Gary Bermant. – Kis görcsnek nevezett, Papa.

– Csak nem? – hallotta Berman hangját. – Tudod, mit, ő a kis görcs. Igazi kis görcs.

Hamilton hátrafordult, úgy mondta: – Azt hiszem, ma este nagyon elvetette a sulykot, Mr. Berman. Próbálja magát megfékezni!

– Én meg azt mondom, hogy maga csak ne ártsa magát ebbe a dologba! – kiabálta Berman.

– Menj haza, Roger! – mondta Hamilton, és megnedvesítette az ajkát. – Mozgás, de azonnal! – Roger és Kip kilépett a járdára. Hamilton megállt az ajtóban, és onnan nézte Bermant, aki a nappalin keresztül közeledett a fiával.

– Mr. Hamilton – kezdte az asszony idegesen, de nem fejezte be a mondatot.

– Mit akar? – kérdezte Berman. – Takarodjon az utamból, hallja! – És a vállánál fogva kipenderítette Hamiltont a verandáról egyenesen egy szűrös, ropogós bokorba. Hamilton nem tudta elhinni, hogy ez történik. Kikászálódott a bokorból, és rávetette magát az emberre a verandán, ahol éppen állt. A gyepre zuhantak. Ide-oda görögtek, aztán Hamilton két vállra fektette Bermant, térdét keményen rajta tartva a férfi bicepszén. Aztán megragadta Bermant a gallérjánál fogva, és a fejét elkezdte beleverni a gyepebe, mialatt az asszony kiáltozott. – Teremtóm! Állítsa meg őket valaki! Az isten szerelmére, hívja valaki a rendőrséget!

Hamilton leállt.

Berman felnézett rá, és azt mondta: – Szálljon le rólam!

– Jól vannak? – sopánkodott az asszony, amikor a két férfi végre szétvált. – Az isten szerelmére! – Nézte, ahogy egymástól néhány méterre ziháltak háttal egymásnak. A nagyobb fiúk, akik az előbb kicsődültek a verandára, most, hogy a dolognak vége volt, csak vártak, figyeltek, és egymás karját, oldalát böködték.

– Fiúk, vissza a házba! – mondta az asszony. – Sose hittem, hogy ilyesmi megeshet – mondta, és karját a melléhez szorította.

Hamilton verejtékezett, és a tüdeje égetett, amikor mély lélegzetet vett. Ismeretlen eredetű gombóc volt a torkában, amitől egypár pillanatig nyelni sem tudott. Lassan elindult egyik oldalán Rogerrel, a másikon azzal a fiúval, akit Kipnek hívtak.

Rogerből egyszerre felcsuklott a zokogás, és Hamilton a fiú vállára tette a karját.

– Jobb lesz, ha most hazamegyek – mondta Kip, és sírva fakadt. – Apukám keresni fog – azzal elfutott.

– Sajnálom – mondta Hamilton. – Sajnálom, hogy ilyesmit kellett látnod – mondta Hamilton a fiának.

Tovább sétáltak, aztán a saját háztömbjükönél Hamilton levette a fia válláról a kezét.

– Mi lett volna, Papa, ha kést ragad vagy bunkósbotot?

– Nem tett semmi ilyesmit – mondta Hamilton.

– De ha mégis? – kérdezte a fia.

– Nehéz megmondani, hogy az emberek mit csinálnak, ha méregbe gurulnak – mondta Hamilton.

Elindultak a bejárati ajtajuk felé. Hamilton szíve megdobbant, amikor meglátta a kivilágított ablakokat.

– Hadd tapintsam meg az izmaidat! – mondta a fia.

– Ne most – mondta Hamilton. – Most szépen fölmész, megvacsorázol, és spuri az ágyba. Mondd meg anyádnak, hogy jól vagyok, és a verandán üldögélek pár percet.

A fiú nézte az apját, egyik lábáról a másikra állt, aztán berohant a házba. – Anya! Anya! – kiabálta.

Hamilton leült a verandán, hátát a garázsfallnak vetette, a lábát kinyújtóztatta. A ve-rejtek felszáradt a homlokán. Úgy érezte, csupa lucok a ruhája alatt.

Egyszer látta az apját – sápadt, lassú beszédű, csapott vállú embert – valami hasonló helyzetbe keveredni. Ronda ügy volt, mindkét fél csúnyán megsérült. Egy kávézóban történt. A másik férfi farmer volt. Hamilton imádta az apját, és sok mindent fel tudott idézni vele kapcsolatban. De most ezt az ökölharcot idézte fel, mintha ez lett volna az egyetlen emléke róla.

Még mindig a verandán üldögélt, amikor a felesége kijött a házból.

– Jó isten! – mondta az asszony, és a kezét a kezébe tette. – Gyere be, zuhanyozz le, egyél valamit, és meséld el! Még minden meleg. Roger már lefeküdt.

De Hamilton ekkor meghallotta, hogy a fia hívja.

– Még ébren van – mondta az asszony.

– Egy perc múlva lenn leszek. Aztán ihatnánk valamit – mondta Hamilton.

– Még mindig nem hiszem az egészet – ingatta a fejét az asszony.

Bement a fiú szobájába, és leült az ágy lábánál.

– Már jó későre jár, és te még mindig fönt vagy, úgyhogy jó éjszakát – mondta Hamilton.

– Jó éjszakát – felelte a fiú. Keze a tarkóján volt, könyöke előredudorodott.

Pizsama volt rajta, és friss, meleg illat szállt fel belőle, amit Hamilton mélyen magába szívott. A takarón keresztül megsimogatta a fiát.

– Most már nem lesz semmi baj. Kerüld azt a helyet, és soha többé ne halljam, hogy tönkretesz egy biciklit vagy bármilyen más személyes holmit. Világos? – kérdezte Hamilton.

A fiú bólintott. Előhúzta a kezét a tarkója alól, és valamit csipkedni kezdett az ágytakarón.

– Akkor rendben – mondta Hamilton –, jó éjszakát!

Lehajolt, hogy megcsókolja a fiát, de a gyerek elkezdett beszélni.

– Papa, a Nagypapa olyan erős volt, mint te? Amikor annyi idős volt, mint te most, vagyis úgy értem, te meg...

– Amikor én voltam kilenc? Erre gondolsz? Igen, azt hiszem, olyan erős volt – mondta Hamilton.

– Néha már alig emlékszem rá – mondta a fiú. – Tudod, nem szeretném őt elfelejteni. Érted, mire gondolok, Papa?

Mivel Hamilton nem válaszolt azonnal, a fiú folytatta.

– Amikor kicsi voltál, úgy volt veled, mint most veled és velem? – A fiú hirtelen bökte ki: – Jobban szeretted, mint most engem? Vagy ugyanúgy? – A lábát megmozdította a takaró alatt, és elfordította a fejét. Amikor pedig Hamilton még mindig nem válaszolt, azt kérdezte: – Nagyapa dohányzott, ugye? Azt hiszem, emlékszem egy pipa-féleségre.

– A halála előtt nem sokkal pipázni kezdett, ez igaz – mondta Hamilton. – Réges-rég cigarettázott, aztán valami lelki nyavalya miatt abbahagyta, később pedig egy másik fajtával újrakezdte. Mutatok neked valamit – mondta. – Szagold meg a kézfejemet!

A fiú kezébe vette az apja kezét, megszagolta, és azt mondta: – Nem hiszem, hogy érzek valamit. Mit mutatsz, Papa?

Hamilton megszagolta a kézfejét, aztán az ujjait. – Most én sem érzek semmit – mondta. Talán a félelem elpárolgott belőlem, gondolta. – Akartam mutatni neked valamit, de jobb, ha most már alszol. Késő van – mondta Hamilton.

A fiú az oldalára hengeredett, nézte, ahogy az apja az ajtóhoz megy, és kezét a villanykapcsolóra teszi. Akkor azt mondta: – Papa? Lehet, hogy azt fogod gondolni, dilis vagyok, de bárcsak ismertelek volna, amikor kicsi voltál. Úgy értem, annyi idős, mint én most. Nem tudom, hogy mondjam, néha egyedül érzem magam. Olyan, mintha már attól hiányoznál, hogy most eszembe jut. Ez elég dilis dolog, nem? Légy szíves, hagyd nyitva az ajtót!

Hamilton nyitva hagyta, aztán jobban meggondolta a dolgot, és félig behúzta maga mögött az ajtót.

Schein Gábor

(A KALIFA AJÁNDÉKA)

mint Amgiad herceg hajója, mit
huszonnégy barna rabszolga evezett,
hogy vihesse Amgiad a gyémánt nyakéket,
nem tudván, hogy a kalifa már halott,

úgy futnak napjaink. mintha vennél
egy belülről kiszáradt diót, vagy egy
keserű gesztenyét, rút csalás a szellős
ég alatt minden. és a legfőbb csalás,